

معرفی ۱۰۰ گونه ماهی خلیج فارس و دریای عمان قسمت اول : ماهی هامور (نسخه PDF)

خوب اولین قسمت از معرفی ماهی های خلیج فارس و دریای عمان را به معرفی یک ماهی دوست داشتنی و معمولا بزرگ جثه اختصاص می دهیم که خیلی هم مورد علاقه ماهیگیرهای ورزشی است . امروز می خواهیم در مورد ماهی صحبت کنیم که در دنیا بصورت کلی به عنوان گروپر (Grouper) و در ایران و کشورهای حاشیه خلیج فارس (خاور میانه) به هامور (هامور ، همور ، حمور) معروف است . دقت کنید که قرار نیست ما خیلی علمی ماهی ها را معرفی کنیم و سعی می کنیم در این سری مطالب در جزیره زیست شناسی وب سایت توسینسو به شکلی ماهی ها را معرفی کنیم که عموم مردم بتوانند درک کنند و دوست نداریم زیاد واژه های عجیب و غریب به کار ببریم پس با ما باشید.

ویژگی های ظاهری و زیستی ماهی هامور

شکل کلی ماهی هامور را در تصویر بالا می توانید مشاهده کنید . این ماهی بدنی به نسبت بلند و یک دهان بسیار بزرگ به نسبت جثه بدنش دارد . این ماهی ذاتا برای سریع شنا کردن خلق نشده است و شناگر سریعی هم نیست و به همین دلیل فاصله های زیادی را هم شنا نمی کند . هامور یک ماهی گوشتخوار است و البته یک شکارچی دریایی هم محسوب می شود . این ماهی با توجه به اینکه قدرت سریع شنا کردن و دنبال کردن طعمه را ندارد از اصل غافلگیری در شکار استفاده می کند و لابه لای صخره ها یا سنگ ها و سازه های طبیعی و مصنوعی مخفی می شود تا در زمان درست به طعمه حمله ناگهانی داشته باشد . البته این در مورد برخی از گونه های این ماهی صادق نیست . برخی از هامور ماهیان بسیار سریع هستند و شکارچی های دنبال کننده قهاری هستند .

هامور ماهیان یا همان Grouper ها یک خانواده بسیار بزرگ هستند . دقت کنید که اگر شنیدید این خانواده دارای بیشتر از ۳۰۰ گونه در دنیا است ، تعجب نکنید و بدانید که کمتر از ۳۰ خانواده از این نوع ماهی ها در خلیج فارس و دریای عمان زندگی می کنند . برخی گونه های این نوع ماهی می توانند بسیار بزرگ شوند و حتی به وزن هایی بالاتر از ۲۰۰ کیلو هم برسند . هامور ماهیان بر خلاف بسیاری از گونه های ماهیان شکارچی ، شکار یا طعمه خودشان را تکه تکه نمی کنند ، بلکه بصورت یکجا می بلعند .

دهان بزرگ این حیوان قابلیت مکنندگی مقدار زیادی آب را دارد . از طرفی دندان های این ماهی هم برای خرد کردن طعمه استفاده چندانی ندارند . در عوض در شکم (معده) ماهی هامور دندان هایی بسیار تیز وجود دارند که عمل ریز ریز کردن طعمه و هضم غذا را درون بدن حیوان بصورت کامل انجام می دهند . جالب است بدانید که هامور از این دهان بزرگ و قابلیت مکنندگی آن هم برای شکار کردن استفاده می کند و هم برای لانه سازی ، این حیوان براحتی می تواند مقدار زیادی شن و ماسه از محل زندگی خودش را بمکد و در جای دیگر از دهان خارج کند . آبشش های این ماهی هم قابلیت عبور دادن شن و ماسه از درون خودشان را دارند .

سبد غذایی و ریشه نامگذاری ماهی هامور

طعمه اصلی هامور ماهیان انواع ماهی ها ، هشت پا یا اسکویید (کلموک ، خساک و ...) و انواع سخت پوستان هستند . بد نیست بدانید که در برخی نقاط دنیا گزارش هایی بر حمله این ماهی به انسان نیز ثبت شده است که تا این لحظه اثبات نشده است . واژه هامور (Hammur) در منطقه خاور میانه کاربرد دارد و یکی از لذیذترین ماهیان این منطقه به حساب می آید . در نقاط دیگر دنیا (آمریکا ، اروپا ، استرالیا و نیوزیلند) اکثرا این ماهی را به عنوان grouper می شناسند . در فیلیپین به آن لاپو لاپو (Lapu Lapu) هم گفته می شود . اصل واژه Grouper یک واژه پرتغالی است که همانطور که می دانید پرتغالی ها به زبان آمریکای جنوبی صحبت می کنند و در اصل Groupa اسم این ماهی بوده است .

امکان تغییر جنسیت ماهی هامور

هامور ماهیان این امکان را در بدنشان دارند که در طی مدت زندگی جنسیت خودشان را تغییر بدهند . این یعنی ممکن است یک ماهی بالغ در طی مدت زندگی خودش بنا به شرایط مختلف بارها از جنس نر به جنس ماده و برعکس تبدیل شود . البته فراموش نکنید که این مورد در بین ماهی ها چیز عجیب و غریبی نیست . معمولا یک هامور از یک تا سه سالگی جنسیت نر را دارد و هر ساله تقریبا یک کیلوگرم به وزن خود اضافه می کند . بعد از رسیدن به سه سالگی تبدیل به یک ماهی ماده می شود و وارد حرمرسرای یک ماهی هامور نر می شود . یک هامور نر تک پر نیست ! یعنی بصورت طبیعی یک هامور نر دارای یک حرمرسرا از ماهیان ماده است که این تعداد ماهی ماده تا ۱۵ عدد هم می رسد و اینها در قلمرو زندگی ماهی نر محافظت می شوند . گروه های هامور معمولا بصورت زوج زوج تشکیل می شوند . وقتی یک هامور نر در گله یا حرمرسرا وجود نداشته باشد یا شکار شود ، قویترین و بزرگترین هامور ماده تغییر جنسیت می دهد ، تبدیل به ماهی نر شده و حرمرسرا را مدیریت می کند . برخی از گونه های هامور ماهیان دو جنسیتی هستند ، یعنی در عین حال هم آلت تناسلی جنس نر و هم آلت تناسلی جنس ماده را دارند . این نوع حیوانات در علم زیست شناسی به عنوان گنوجورستیکی (Gonochoristic) شناخته می شوند .

محل زندگی ماهی هامور

هامور ماهیان علاقه شدیدی به زندگی کردن در بسترهای صخره ای و سازه های طبیعی و مصنوعی در دریا دارند . زیستگاه اصلی این موجودات بسترهای سنگی و سخت ، مناطق سنگی و صخره های مرجانی ، سکوهای نفتی ، تاسیسات دریایی ، اسکله های سنگی و از این دسته از مناطق است . در برخی اوقات دیده شده است که هامور ماهیان در بسترهای شنی و مصب رودخانه ها هم دیده شده اند که این مورد بسیار به ندرت پیش می آید . این ماهی عادت دارد در مخفیگاه خودش زندگی کند و به ندرت زیستگاه خودش را تغییر می دهد . بلافاصله بعد از شکار کردن به سمت لانه خودش در زیر سنگ ها فرار می کند و این مورد یکی از حساس ترین لحظه های صید با قلاب برای این حیوان محسوب می شود .

انواع هامور موجود در دریای عمان و خلیج فارس

توجه کنید که بیش از ۵۰۰ گونه هامور ماهی در دنیا شناسایی شده که نزدیک به ۳۰۰ نوعش در خلیج فارس و دریای عمان وجود دارند که از این ۳۰۰ نوع همگی خوراکی نیستند . توجه کنید قرار نیست هر چیزی که اسمش هامور باشد ، خوراکی هم باشد ! مهمترین هامورهای صید شده در ایران از گونه هامور های قهوه ای ، هامور سفید ، هامور قرمز ، هامور خال قهوه ای هستند که مصرف خوراکی هم دارند .

نویسنده : محمد نصیری

منبع : جزیره زیست شناسی وب سایت توسینسو

هرگونه نشر و کپی برداری بدون ذکر منبع و نام نویسنده دارای اشکال اخلاقی است

مطلب اصلی